

зовнішнього контролю. Вони відрізняються наполегливістю в досягненні мети, схильні планувати своє майбутнє на далеку перспективу.

Мотивація на невдачу. Такі особи менш ініціативні. При виконанні відповідальних завдань шукають причини відмови від них. Обирають завдання або дуже легкі, або нереальні. Відрізняються меншою наполегливістю у досягненні мети.

Внутрішніми факторами формування тієї чи іншої мотивації виступають потреби. Потреба – це необхідність в об'єктивних умовах, предметах, об'єктах, без яких неможливі розвиток та існування живих організмів, їх життєдіяльність. Потреба розглядається як особливий психічний стан індивіда, що відчуває або усвідомлює свою „напругу”, „незадоволення”, „дискомфорт”, як відображення в психіці людини невідповідності між внутрішніми і зовнішніми умовами діяльності.

Незадоволення життєво важливих потреб людини гальмує появу і розвиток інших потреб, часто знижує активність або змінює її спрямованість.

Тривале незадоволення таких потреб веде до виникнення фрустрації – стану, сповненого тривоги, внутрішнього дискомфорту, загальної напруги тощо.

Отже, однією із важливих функцій викладача є стимулювання позитивної мотивації кожного студента в процесі організації різноманітних видів діяльності. Позитивною мотивацією навчальної діяльності студентів може бути створення викладачем проблемної ситуації, що спонукає студентів до пошуку рішення проблеми, крок за кроком підводячи їх до мети. Для цього новий навчальний матеріал подається у формі проблемної задачі. В її умові є протиріччя, які потрібно знайти і вирішити.

У процесі розв'язування проблемних задач студенти набувають у співробітництві з викладачем нові потрібні знання. Таким чином, процес пізнання студентів при цій формі подання інформації наближається до пошукової, дослідницької діяльності. За допомогою проблемних ситуацій забезпечується розвиток теоретичного мислення, пізнавальний інтерес до змісту дисципліни, професійна мотивація.

3.А. Сивогракова

МОЖЛИВОСТІ ПСИХОДІАГНОСТИЧНОГО МЕТОДИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ЩОДО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ

Актуальним завданням сучасної психології є пошук відповідей на питання змісту, детермінантів розвитку, умов ефективного розгортання психологічної компетентності фахівців різного профілю, зокрема

транспортної галузі. У контексті професійної компетентності фахівця психологічна компетентність розглядається як інтегроване професійно-особистісне утворення, що дає змогу людині психологічно конструктивно вирішувати завдання професійного й особистісного досвіду.

Специфіку професійної діяльності фахівців залізничного транспорту утворюють зокрема: підвищений рівень небезпеки, пов'язаний із рухом транспорту, часові обмеження при виконанні графіка руху поїздів, безперервність виробничого циклу та ін. Такі особливості зумовлюють необхідність виконання різнопланових завдань і, одночасно, жорсткої регламентації діяльності; високого рівня оперативності і при цьому відповідальності за безпеку персоналу і пасажирів та збереження вантажів.

Тому можна припустити, що елементом особистісної структури психологічної компетентності фахівця залізничного транспорту мали б бути такі риси, як загальна інтенсивність мотивації, актуальність мотивації досягнення успіху в діяльності, цілеспрямованість, дисциплінованість, конкурентність, соціальна сміливість, готовність до подолання перешкод.

Аналіз особливостей сучасних психодіагностичних інструментів показує, що дослідницьке завдання визначення рівня сформованості якісних особливостей наведених психологічних властивостей у майбутніх і працюючих фахівців може бути вирішене за допомогою таких методик: 16-факторний особистісний опитувальник Р. Кеттелла (зокрема його шкали: Q – «Впевненість-тривожність», С – «Емоційна стійкість», G – «Нормативність поведінки», Q4 – «Розслабленість-напруга», А – «Комунікативна закритість – комунікативна відкритість»); «Діагностика мотивації прагнення успіху» і «Діагностика мотивації уникання невдач» Т.Елерса; орієнтаційна анкета спрямованості особистості Б.Басса; опитувальник способів подолання («Ways of Coping Questionnaire», WCQ) Р.Лазаруса; опитувальник «Рівень суб'єктивного контролю» («УСК»), тест «Стратегії поведінки в конфліктній ситуації» Т.Томаса.

М.І. Ситковська

КОМУНІКАТИВНІ БАР'ЄРИ ТА ЗАСОБИ ЇХ ПОДОЛАННЯ УПРОДОВЖ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ІНШОМОВНІЙ АУДИТОРІЇ

Якщо дві особистості вступають в процес мовної взаємодії, завжди існує вірогідність того, що комунікативні інтенції одного чи обох партнерів залишаться нереалізованими, внаслідок чого акт спілкування не відбувається. Можливість комунікативної невдачі або комунікативного непорозуміння зростає в декілька разів, коли суб'єктами взаємодії виступають представники різних культурних, соціальних та релігійних